

ПОНЯТТЯ Й СУТНІСТЬ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

Наше культурне середовище швидко змінюється і стає все більш різноманітним. Культурне різноманіття є важливою умовою людського суспільства, викликане транскордонною міграцією, претензіями національних та інших меншин на окрему культурну ідентичність, культурними наслідками глобалізації, зростаючою взаємозалежністю між усіма регіонами світу, прогресом інформації та засобами комунікації. Все більше і більше людей живуть у «мультикультурній» нормальності й змушені керувати своїми власними різноманітними культурними приналежностями.

Культурне розмаїття також є економічним, соціальним і політичним плюсом, який необхідно розвивати та належним чином керувати. З іншого боку, збільшення культурного різноманіття породжує нові соціальні та політичні проблеми. Культурна різноманітність часто викликає страх і неприйняття. Стереотипи, расизм, ксенофобія, нетерпимість, дискримінація та насильство можуть загрожувати миру та самій сутності місцевих та національних спільнот.

Діалог між культурами – найдавніший і найосновніший спосіб демократичної розмови, він є протиотрутою від неприйняття та насильства. Його мета – дати нам змогу мирно та конструктивно жити разом у багатокультурному світі та розвинути почуття спільноти та приналежності.

У загальному сенсі, мета міжкультурного діалогу полягає в тому, щоб навчитися жити разом мирно та конструктивно в багатокультурному світі та розвинути почуття спільноти та приналежності. Міжкультурний

діалог також може бути інструментом для запобігання та розв'язання конфліктів шляхом посилення поваги до прав людини, демократії та верховенства права. Тут можемо навести наступні цілі міжкультурного діалогу:

- Ділитися баченням світу, розуміти і вчитися у тих, хто не бачить світ з тієї ж точки зору, як ми;
- Виявляти схожість та відмінність між різними культурними традиціями та уявленнями;
- Досягати консенсусу про те, що суперечки не повинні вирішуватися насильством;
- Сприяти управлінню культурним різноманіттям демократичним шляхом, вносячи необхідні корективи до всіх типів існуючих соціальних і політичних механізмів;
- Долати розрив між тими, хто сприймає різноманітність як загрозу, і тими, хто розглядає її як збагачення;
- Обмінюватися передовим досвідом, зокрема у сферах міжкультурного діалогу, демократичного управління соціальним різноманіттям та сприяння соціальному згуртованості;
- Розвивати спільно нові проекти.

Простішим, ніж визначення, є опис умов, «сприятливих факторів», які характеризують справжній змістовний міжкультурний діалог. На основі наявного досвіду можна запропонувати щонайменше шість важливих умов, які необхідно виконати з самого початку або досягнути під час процесу:

- Рівна гідність усіх учасників;
- Добровільне залучення до діалогу;
- Настрій (з обох сторін), що характеризується відкритістю, цікавістю та прихильністю, а також відсутністю бажання «виграти» діалог;
- Готовність розглядати як культурні схожості, так і відмінності;

- Мінімальний рівень знань про відмінності власної та «чужої» культури;
- Уміння знаходити спільну мову для розуміння та поваги культурних відмінностей.

Міжкультурні взаємодії не можуть відбуватися інакше, ніж через взаємодії індивідуальних світоглядів. Найважливішою проблемою під час аналізу міжкультурної взаємодії є розкриття механізму взаємодій. Існують два види взаємодії:

- 1) культурно пряма, коли культури взаємодіють одна з одною завдяки спілкуванню на рівні мови;
- 2) непряма, коли основні характеристики взаємодії є і її діалогічність, діалог при цьому відбувається всередині культури, в складі її власних структур.

Багатогранність міжкультурного діалогу підкреслюється фактом існування значної кількості визначень цього поняття. Для подальшого розкриття проблеми постає необхідність визначення самого терміну «міжкультурний діалог». Рада Європи, наприклад, закріпила наступне визначення: міжкультурний діалог — відкритий і шанобливий обмін думками між людьми, групами з різним етнічним, культурним, релігійним і лінгвістичним підґрунтям на підставі взаєморозуміння й поваги.

У останні роки термін «міжкультурний діалог» дедалі частіше зустрічається як у науковому, так і політичному контекстах. Західні дослідники вже давно вивчають дану проблему і зупиняються не лише на діалозі як такому, а й на міжкультурних конфліктах, міжкультурній допомозі тощо. М. Бріам навіть увів поняття міжкультурного спікера: людина, яка має набір експертних навичок для ролі посередника в розв'язанні конфліктів,

проявляє цікавість та відкритість по відношенню до інших і має критичний погляд та одночасну повагу до власних цінностей та цінностей інших.

Отже, міжкультурний діалог містить у собі багато складових, які щільно взаємопереплітаються. Таким чином, при вивченні даного феномену важливою є комплексність у аналізі наукового доробку з різних сфер, що сприяє формуванню цілісної картини даного процесу і допомагає визначити слабкі та сильні сторони з метою подальшого удосконалення й позитивного розвитку діалогу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гірц К. (2001) *Інтерпретація культур. Вибрані есе*. К.: Дух і Літера. 300 с.
2. Гусейнов А. А. (2008) Діалог культур: можливості та межі Питання культурології. № 9. С. 8.
3. Todorov T. (1990) *Genres in Discourse* Cambridge; New York: Cambridge University Press. P. 136.
4. https://pidru4niki.com/18421120/filosofiya/problema_kulturi_dialogu_kultur (Дата звернення 17.02.2022).
5. Toynbee Arnold J. *A Study of History* Volume I: Abridgement of Volumes I-VI Oxford: Oxford University Press. P. 426.
6. White paper on intercultural dialogue. Strasbourg: Council of Europe, 2008. P. 10.
7. Bryam M. (2009) *Intercultural competence in foreign language education* Deardorff D. The Sage handbook of intercultural competence. Thousand Oaks: Sage. P. 321–332.